

24-10-20

आयोग / समिती

परिष्कार प्रशासकीय
सुधारणा आयोग

: स्थापना : 1968 ✓

सदस्य : 6

अध्यक्ष : मोरारजी देसाई - नंतर - [K. वेंकटरमंतेया]
[स्थापनेवेळी]

उद्देश : केंद्र व राज्य संबंधांचे परीक्षण करणे.

* M.C. सेटलवाड अध्यक्षता :- आयोगांतर्गत स्थापना

अध्यक्ष : M.C. सेटलवाड.

* प्रमुख शिफारसी :-

- क. 263 नुसार आंतरराष्ट्रीय परिषदेची स्थापना करावी.
- राज्यपालपदी सर्व जीवनाचा व प्रशासनाचा प्रदीर्घ अनुभव असलेल्या निष्पक्षपाने पद्धतीने काम करणाऱ्या व्यक्तीची नियुक्ती करावी.
- राज्यांमध्ये जास्तीत जास्त अधिकार सोपवणे.
- राज्यांमध्ये अधिक आर्थिक संसाधने देणे.
- राज्यांच्या विनिर्देशानुसार / इतर कारणांसाठी राज्यात केंद्रीय सरास्र दल नियुक्त करणे.

दुसरा प्रशासकीय
सुधारणा आयोग

→ स्थापना : 21 ऑगस्ट, 2005 ✓

PM : मनमोहनसिंग

अध्यक्ष : विरप्पा मोरिली.

सचिव : श्रीमती. विनिता राय.

सदस्य : श्री. पी. रामचंद्रण, A.P. मुखर्जी, A.H. कालटे, J.P. नारायण

अध्यक्ष : स्थानिक स्वशासन - भविष्यतील एक प्रेरणादायी प्रवास - शीर्षक.

Polity by Samadhan Kokate sir

राजमन्त्र : स्थापना : 1969- तमिळनाडू सरकारद्वारा.

अध्यक्ष :

D. P. V. राजमन्त्र.

सदस्य : D. लक्ष्मणस्वामी मुदलियार
P. C. चंभा रेड्डी.

मुख्यविषय : केंद्र-राज्य संबंधांचे सर्वांगीण परीक्षण.

आनंदपूर सचिव → 1973 - पंजाबमधील अकाली दलाने पारित.

ठराव :

पश्चिम बंगाल निवेदनपत्र :- 1977 ला सादर.

* सरकारी आयोग :- स्थापना : 9 जून, 1983

अध्यक्ष : राजीव सिंग सरकारीया [SC-माजी व्याधाधीश].

सदस्य : बी. शिपरामन
S. R. सेन.

अहवाल : ऑक्टोबर, 1987.

मुख्य विषय : केंद्र राज्य संबंधांचे परीक्षण करणे, योग्य ते बदल, उपाय सुचवणे.

शिफारसी - ① आंतरराष्ट्रीय परिषदेची स्थापना.

② क्वचित प्रसंगीच 356 चा वापर करावा.

③ अजिब भारतीय सेवा प्रबल कराव्यात. (अजिब प्रबल).

④ शास्त्रिणी राज्य विधेयके राखून ठेवल्यास त्याची कारणे राज्याला कळवावीत.

⑤ विभागित परितोषांची नव्याने स्वना करण्यात यावी.

⑥ राष्ट्रीय विकास परिषदेची पुनरचना करवी.

⑦ राज्यपाल नियुक्तीसाठी मुख्यमंत्र्यांनी विचारविनिमय केला जावा.

⑧ भाषिक अल्पसंख्यांक आयुक्त पद पुन्हा कार्यन्वित करावे.

⑨ त्रिभाषा सूत्राची अंमलबजावणी करावी.

⑩ राज्यसभेच्या अधिकारात बदल केला जाऊ शकतो.

Polity by Samadhan Kokate sir

* पंधी आयोग :- स्थापना :- एप्रिल, 2004

अहवाल :- 19 एप्रिल, 2010

अध्यक्ष :- मदनमोहन पंधी [माजी वारन्दायाधीश]

सदस्य :- ① धीरेन्द्र सिंह

② Dr. N. R. माधव मेतन

③ विनोद कुमार दुग्गल

④ विजय शंकर (Dr. अमरेश बागची यांच्या मृत्युनंतर)

शिफारशी :- ① राष्ट्रपतींच्या विचारधारे राखून ठेवलेल्या विधेयकांना 6 महिन्यांत संमती द्यावी.

② राज्यपालांची निपड सरकारी आयोगांच्या निष्पत्तीनुसार व्हावी.

③ एखाद्या क्षेत्रांत ती व्यक्ती अग्रगण्य असावी.

④ ती व्यक्ती राज्याभोवती असावी.

⑤ ती व्यक्ती स्थानिक राजकारणापासून अलिप्त असावी.

⑥ अलिकडील काळात त्या व्यक्तीचा राजकारणात सहभाग नसावा.

⑦ राज्यपालांना निश्चित असा कार्यकाळ असावा - 5 वर्षे.

⑧ राष्ट्रपतींच्या महाभियोग प्रक्रियेत बदल करून ती प्रक्रिया राज्यपालांना लागू करावी.

⑨ राज्यपाल हे विधायिकांचे कुलपती असण्याची प्रक्रिया बंद करावी.

⑩ विभागीय परिषदांच्या वर्षातून किमान 2 बैठका व्हाव्यात.

⑪ तसेच अखिल भारतीय सेवा निर्माण कराव्यात. आरोग्य, शिक्षण, अभियांत्रिकी ३ न्यायव्यवस्था.

Polity by Samadhan Kokate sir